

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-963

16.11.2022

Ly Forsikring ASA

Bygning - innbo (kombinert)

Kollaps av tak grunnet snøtyngde – brudd på sikkerhetsforskrift om snømåking – fal. § 4-8.

Taket på forsikret produksjonslokale kollapset 11.1.22, og bygningen ble totalskadet. Det var enighet om at snøtyngde var årsaken til kollapsen. Før juleferien hadde sikrede, sammen med en ansatt som var ingeniør med kunnskap om snøtyngde, vurdert snømengden på taket og kommet til at det ikke var nødvendig å måke taket. De hadde målt nedbøyning til 58 mm, men beregnet at tålegrensen var langt høyere. Noen dager før kollapsen ble det varslet i lokalmedia at det var ventet store nedbørsmengder i området. Det kom opp mot 10 cm nysnø på det aktuelle taket etter målingen ble foretatt og før taket kollapset. Selskapet avkortet erstatningen 30 % med henvisning til brudd på sikkerhetsforskrift om snømåking. Sikrede var uenig i selskapets avkortning. Nemnda kom til at selskapet kunne avkorte sikredes erstatning med 30 % da sikrede var mer enn lite å laste for brudd på sikkerhetsforskriften.

Saksfremstilling

Saken gjelder erstatningskrav for sammenrast bygning under en næringsforsikring og klage over selskapets avkortning for brudd på sikkerhetsforskrift om snømåking, jf. fal. § 4-8.

Taket på forsikret produksjonslokale kollapset 11.1.22. Bygningen var fra 1977 og ble totalskadet. I tillegg ble produksjonen i hovedsak innstilt i påvente av forsikringsoppgjør.

Selskapet ble varslet om skaden og rekvirerte takstmann. Av takstmannens rapport fremgikk følgende:

Skadeårsaken er snøtyngde. Etter min vurdering foreligger det årsakssammenheng med svak konstruksjon. Det vurderes som sannsynlig at snøbelastningen har vært større enn det taket var dimensjonert for.

Videre fremgikk det følgende av rapporten:

På skadetidspunktet antas snødybden på taket å være ca. 60-80 cm (tilsvarende snødybden på flat mark like ved bygningen). Snøen var våt etter en mildværsperiode med regn. Vekten av snøen kan ha vært mellom 240-400kg/m².

(...)

På oppføringstidspunktet var typisk forskriftskrav til snølast på tak 150 kg/m².

(...)

Mesteparten av snøen falt 8.12.21. Etter denne tiden har nedbøren vært av mindre omgang (antatt 20-40 mm). Det har ikke blitt gjennomført snømåking av taket (...)

Av avisartikler fra noen dager før taket kollapset fremgikk det at det var varslet uvær med store nedbørsmengder i området.

Selskapet tilskrev sikrede 9.2.22 og opplyste om at erstatningen ville avkortes 30 % da selskapet mente det forelå brudd på sikkerhetsforskrift om snømåking, og at sikrede var mer enn lite å legge til last.

Sikrede har i ettertid forklart at det siste arbeidsdag før juleferien, 22.12.21, ble gjort en vurdering av snøen som hadde falt noen dager tidligere. Tilstede ved vurderingen var daglig leder, samt personen som tidligere hadde drevet fabrikken, og som på skadetidspunktet var ansatt og styremedlem.

De to var ikke bekymret for at snømengden skulle være mer enn taket tålte da det hadde hatt adskillig større mengder tidligere, men de valgte likevel å foreta en måling av nedbøyningen på limtredragerne. De anså dette for å være den sikreste indikatoren på tilstanden til taket. Målene som ble gjort viste en nedbøyning på 58 mm. Den ansatte som var tilstede var etter det opplyste ingeniør og skal ha hatt gode kunnskap om temaet. Han gjorde en rask utregning og sammenholdt med tidligere erfaringer med snølast på taket, vurderte de to at det var godt innenfor tålegrensen. Etter at målingen ble gjort kom det noe mer nysnø før taket kollapset. Sikrede har opplyst at det etter kollapsen ble gjort beregninger på at bruddgrensen ved nedbøyning ligger på 238 mm.

Den ansatte som var med daglig leder før jul og foretok beregningene har i ettertid uttalt følgende:

Når H antydte at det så ut som at bjelkene var brutt skvær av nektet jeg nesten å tro at det var mulig. Vi hadde jo rett før jul sjekket nedbøyningen på bjelkene og denne var ikke engang i nærheten av noen bruddgrense eller faresignal.

Skadens størrelse er ikke endelig avklart, men selskapet har antatt at det totalt med bygningsskade, skade på inventar og løsøre, samt avbrudd, ville bli tale om ca. kr 6 700 000. Avkortningen ville i så fall ligge på omkring kr 2 000 000. Etter det opplyste vil avkortningens størrelse ikke overstige 50 % av egenkapitalen. Sikrede har opplyst at skaden antagelig er større totalt sett, og at produksjonen/driften er satt på vent i påvente av forsikringsoppgjøret.

Sikrede var uenig i selskapets vurdering og mente at det ikke var grunnlag for avkortning.

Sikrede krever erstatning for sammenrast bygning og avviser at det er grunnlag for å avkorte erstatningen. Det bestrides ikke at snøtyngden objektivt sett kan ha vært større enn hva taket var dimensjonert for å tåle. Dette erkjennes i etterpåklokskapens lys, men sikrede skal bedømmes ut fra en vurdering av om sikrede *forut* for skaden har opptrådt på en rimelig fornuftig måte, blant annet ut fra hvilken risiko som var synbar og hvilke handlingsalternativer som forelå. Sikrede har ikke opptrådt uaktsomt og er ikke mer enn lite å legge til last. Selskapet kan derfor ikke avkorte erstatningen. Saken er spesiell ved at sikrede ut fra tidligere erfaringer, og etter å ha konsultert med fagkyndig på området, har vært helt overbevist om at snøtyngden ikke var problematisk sett i forhold til takets dimensjoner. Sikrede har undersøkt risiko og foretatt forsvarlige undersøkelser og beregninger forut for skadetidspunktet. Sikrede kan ikke bebreides for at han har unnlatt å sørge for snørydding på taket. Handlingsalternativet (snømåking) fremsto som både unødvendig, dyrt og tidkrevende sett i forhold til at man var sikre på at takets dimensjonering var tilstrekkelig. Sikrede hadde endog målt nedbøyning, foretatt beregninger og var ut fra erfaring og kompetanse på området derfor trygge på at snømengden var uproblematisk. Subsidiært anføres det at avkortningen uansett må settes lavere enn 30 %.

Sikrede har ikke uttrykkelig godtatt elektronisk kommunikasjon, og sikrede har ikke mottatt brevet av 9.2.22 annet enn per e-post. Selskapet kan følgelig ikke påberope seg avkortning, jf. blant annet FinKN 2012-139 og 2012-320.

Selskapet avviser ytterligere ansvar og anfører at det er korrekt å avkorte i erstatningen med 30 % for brudd på sikkerhetsforskrift. Valgene som ble foretatt av sikrede 22.12.21 fremstår som uaktsomme og i lys av den forestående ferieavvikling tenderende mot grovt uaktsom med den kunnskap som var tilgjengelig på beslutningstidspunktet. Når man i tillegg lokalt noterer seg det vær som meldes i perioden mellom nyttår og skadedatoen 11.1.22 og fortsatt velger å gjøre ingenting, vipper man over til grov uaktsomhet. Forutsetningene for å avkorte er oppfylt, og 30 % er i det nedre sjikt av ha reaksjonsformen bør være.

Selskapet har vist til at avkortningsbrevet ble sendt både per e-post, samt per post, slik at det ikke er nødvendig med samtykke til elektronisk kommunikasjon. Sikredes advokat har uansett kommunisert med selskapet per e-post.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan avkorte med 30 % for brudd på sikkerhetsforskrift om snømåking, herunder om det er brudd på reglene om elektronisk kommunikasjon.

Nemnda legger til grunn at sikrede ikke uttrykkelig har godtatt elektronisk kommunikasjon i saken. At sikredes advokat har kontaktet selskapet per e-post etter at skaden var meldt, er ikke tilstrekkelig. Selskapet kan derfor ikke påberope seg avkortning dersom varsel om dette kun er sendt elektronisk.

Selskapet har vist til at avkortningsvurderingen ble sendt både per e-post og per post. Selskapet har fremlagt kopi av e-post som ble sendt sikrede 10.2.22 og som sier:

Vedlagt er avkortningsbrev, rapport fra takstmann og vilkår for bygg.

Brevet vil også bli sendt i posten.

Videre har selskapet fremlagt kopi av intern e-post sendt til adressen utg.brev@crawco.no:

Vedlagt er brev til "Sikrede AS" / att. H.V.. Adressen er G.S. vei X, XXXX S

Selskapet har forklart at rutinene er at innholdet i e-posten sammen med skaderapport og vilkår legges i konvolutt påført sikredes adresse for utsendelse samme dag. Selskapet har opplyst at oppgaven med slik utsendelse er "kvittert ut" som utført i selskapet system, men nærmere dokumentasjon på dette er ikke fremlagt.

Sikrede har på sin side anført at han kun har mottatt avkortningsvurderingen per e-post.

Nemnda legger til grunn at selskapet har dokumentert at det har hatt betryggende rutiner for postutsendelse, og at selskapet i tilstrekkelig grad har godtgjort at avkortningsbrevet ble sendt til sikrede per post. Det må da legges til grunn at brevet er mottatt hos sikrede. Det er ikke krav om at brevet er kommet til sikredes kunnskap, jf. LB-1995-1309 og FinKN 2015-144.

Selskapet krever avkortning pga. brudd på sikkerhetsforskrift.

Forsikringsbeviset for næringsbygg sier under overskriften "Drift og vedlikehold":

Forsikringstaker skal sørge for jevnlig snømåking av tak (...) på bygning han benytter til sin virksomhet, slik at skade ikke oppstår. Bygning må tilfredsstille de lastkrav iht. Bygningslovgivningen som gjaldt da bygningen ble bygd/ombygget.

Forsikringsvilkårene har følgende sikkerhetsforskrift:

Sikring mot skade ved snøtyngde og takras

Sikrede skal sørge for nødvendig snømåking av tak, balkong og terrasse på forsikret bygning for å unngå skade.

Sikkerhetsforskriften sier at sikrede skal "sørge for nødvendig snømåking". Det fremgår ikke hvor ofte eller under hvilke omstendigheter snø skal måkes. I utgangspunktet tilfredsstiller denne forskriften ikke kravet i fal. § 1-2 bokstav c slik den lød før 1.2.22 om at forskriften skal angi at sikrede ved bruk av forsikringsgjenstanden "skal gå fram på bestemt angitte måter". Langvarig nemndspraksis har imidlertid tolket forskriften slik at sikrede skal fjerne snø når snømengden overstiger takets forskriftsmessige bæreevne, jf. f.eks. FinKN 2019-514 og AKN 2311:

Nemnda peker forøvrig på at man i nemndspraksis i forhold til upresise forskrifter om snømåking har lagt til grunn at snø må fjernes når snøtyngden overskrider bygningens bæreevne etter forskriftene, jfr. AKN 1917. Av takstrapporten fremgår at snøtyngden varierte mellom 200-700 kg/m². Bæreevnen i 1958 er ikke angitt, men ifølge NS 3479 fra 1981 er bæreevne på skadestedet satt til 350 kg/m. Også i forhold til en slik objektivisert norm er derfor forskriften objektivt sett brutt, jfr. FAL § 4-8 første pkt.

Nemnda peker på at selskapet bør endre forskriften slik at dette kravet kommer frem for å skape bedre forutberegnelighet for sikrede. I forsikringsbeviset har selskapet lagt til følgende:

Bygning må tilfredsstille de lastkrav iht. Bygningslovgivningen som gjaldt da bygningen ble bygd/ombygget.

Selskapet har etter fal. § 2-2 annet ledd bokstav c slik denne lød før 1.7.22 anledning til å henvise til forskrifter gitt av andre, men NOU 1987:24 s. 56 sier at:

Henvisningen må imidlertid være helt konkret, slik at forsikringstakeren kan finne ut nøyaktig hvilke regler som er gjort til en del av forsikringsavtalen. Det vil ikke være nok å henvise til f.eks. "Sjøfartsdirektoratets forskrifter om sjødyktighet" eller "Offentlige brannforskrifter".

En referanse til "Bygningslovgivningen" er etter dette ikke tilstrekkelig presis angivelse av hvilke regler bygningen må oppfylle.

Skaderapporten i saken sier at vekten av snøen på taket kan ha vært mellom 240 og 400 kg/m², mens typisk forskriftskrav på oppføringstidspunktet var 150 kg/m². Selv om det er uheldig at forskriftskravet ikke er bedre spesifisert, legger nemnda til grunn at snøen på taket oversteg takets bæreevne, og at forskriften derfor er brutt, jf. fal. § 4-8 første punktum. Nemnda legger også til grunn at det er årsakssammenheng mellom bruddet og sammenrasingen, jf. fal. § 4-8 annet punktum.

Spørsmålet er da om sikrede var mer enn lite å laste, jf. § 4-8 annet punktum. Risikoen for at omfattende snøtyngde fører til sammenrasing er stor og alminnelig kjent. Nemnda legger til grunn at snømengden på taket vesentlig oversteg takets lasteevne, og sikredes måling 22.12.21 viste også synlig nedbøyning. Han må derfor ha vært klar over risikoen for sammenrasing. Sikrede har forklart at han mente nedbøyningen var godt innenfor tålegrensen til taket og derfor mente det var unødvendig å foreta en dyr og tidkrevende måking. Med utgangspunkt i snømengden, og at den allerede hadde ført til nedbøyning mener nemnda sikrede her tok en kalkulert risiko som i seg selv var klart uaktsom. Personen som foretok målingen har dessuten forklart at det kom ca. 100 mm nysnø etter at målingene ble gjort, men før taket kollapset. Det ble også i media varslet uvær med store nedbørsmengder før skaden inntraff. Sikrede valgte likevel ikke å måke taket. Av skaderapporten fremgår det riktignok at mesteparten av snøen falt 8.12.21 og at "etter denne tid har nedbøren vært av mindre omfang (antatt 20-40 mm)." Det fremgår imidlertid også av rapporten at "snøen var våt etter en mildværsperiode med regn". Sikrede er profesjonell og måtte forventes å forstå at det her var klar risiko for at taket ville rase sammen. Ut fra disse omstendighetene mener nemnda sikrede var klart mer enn lite å laste.

Avkortning kan da finne sted under hensyn til arten av den aktuelle sikkerhetsforskriften, skyldgraden, årsaksforløpet og forholdene forøvrig, jf. § 4-8 tredje pkt. Forskriften er viktig for å hindre snøtyngdeskader, og avkortningen er i samsvar med praksis, jf. AKN 2311. Nemnda mener avkortningen bør godtas.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Andreas Pihlstrøm (næringsrepresentant).